



ผู้เรียบเรียง

รศ. ดร.อิสริยา นิตทัตต์ประกาศ บุญญะศิริ น.บ. (นิติศาสตร์), ศ.บ. (การเงิน การคลังระหว่างประเทศ),
M.A. (Applied Economics), Ph.D. (Economics)

ผู้ตรวจ

ดร.ปาริตา เสือพันธ์ B.A. (Economics), M.P.P. (Public Policy),
Ph.D. (Comparative International Education
with Concentration in Economics of Education)
นางสาวชมภรณ์ ศรีไศคำ ศษ.บ. (สังคมศึกษา), ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)
นางวชิรา ศุภรภิษฎาภกุล กศ.บ. (การสอนสังคมศึกษา), ศศ.บ. (รัฐศาสตร์)

บรรณาธิการ

ดร.พิทักษ์ เผือกมี ศษ.บ. (สังคมศึกษา), ศษ.ม. (การสอนสังคมศึกษา),
ปร.ด. (สังคมวิทยา)
นางสาวสุตารัตน์ อุ้นเมือง วท.บ. (เกษตรศาสตร์),
วท.ม. (เกษตรศาสตร์-คุรุศาสตร์เกษตร)



จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมเพ็ญ จำกัด

ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง, ฝ่ายการเงินและบัญชี :
๖๙/๑๐๙ หมู่ ๑ ซ.พระแม่การุณย์ ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทร. ๐ ๒๕๔๔ ๕๔๔๔, ๐ ๒๕๔๔ ๕๔๔๓, ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๘๐-๒
โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๔๓, ๐ ๒๕๔๒ ๒๓๑๓

ฝ่ายวิชาการ :
๘๘/๑๒๒ ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๐ ๒๕๕๔ ๔๔๔๔-๒๐, ๐ ๕๓ ๘๖๖๘-๙ โทรสาร ๐ ๒๕๘๐ ๒๕๒๓

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๗
พิมพ์ครั้งที่ ๑
จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
ISBN 978-616-07-2591-5
ราคา ๖๗ บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ
ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมเพ็ญ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน **เศรษฐศาสตร์ ม. ๑** เล่มนี้ จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับสาระเศรษฐศาสตร์เป็น วิชาที่ว่าด้วยการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีการปรับปรุงเนื้อหาและสอดแทรกความรู้ใหม่ ๆ ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วย **กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)** ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) มีวิจารณญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ มีการสร้างเสริมสมรรถนะที่สำคัญ ทางเศรษฐศาสตร์ โดยใช้**โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)** เป็นกิจกรรมที่ต้องการ เชื่อมโยงให้ผู้เรียนได้มองเห็นสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ และแนวทางป้องกันแก้ไขซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาหรือใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในโลกแห่งอนาคตได้ ซึ่งเป็น สมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาแบบ องค์กรรวมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งอำนวยความสะดวกต่อครูผู้สอน ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมาย ของหลักสูตร



ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำอธิบายรายวิชา



รายวิชาพื้นฐาน เศรษฐศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒๐ ชั่วโมง

ศึกษาวิเคราะห์ความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ ค่านิยมและพฤติกรรมของ คนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ ความเป็นมา หลักการและความสำคัญ ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบัน การเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง การพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ในประเทศ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน และกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ทางปัญญา

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการอภิปราย

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก สามารถบริหารจัดการ ทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

หน่วยการ เรียนรู้ที่	โครงสร้างเนื้อหา	ความสอดคล้องกับสาระ มาตรฐาน และตัวชี้วัดชั้นปี							
		สาระที่ ๓							
		มฐ. ส ๓.๑			มฐ. ส ๓.๒				
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๔	
๑	เศรษฐศาสตร์กับชีวิต	✓							
๒	พฤติกรรมและการบริโภค		✓				✓		
๓	สถาบันการเงิน				✓				
๔	การพึ่งพาอาศัยและการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจในประเทศ					✓		✓	
๕	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			✓					



แนะนำหนังสือเรียน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน **เศรษฐศาสตร์ ม. ๑** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

● กวีซีวิก

เป็นสิ่งที่กำหนดให้รู้ว่านักเรียนควรรู้อะไร ทำอะไรได้ และคุณลักษณะที่พึงเกิดขึ้นกับนักเรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร

● สารการเรียนรู้

เป็นขอบข่ายเนื้อหาสาระที่นักเรียนจะได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้นั้น ๆ

● แนวคิดสำคัญ

เป็นความคิดสำคัญซึ่งเป็นแนวในการผูกเรื่องหรือความคิดอื่น ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

● เป้าโลกทัศน์

เป็นการสอดแทรกความรู้ มุมมอง แนวคิดที่ทันสมัยในประเด็นต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหา ซึ่งนักเรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียน

● ปัญหาทางออก

เป็นการนำเสนอปัญหาที่สามารถพบเห็นหรือสอดคล้องในชีวิตประจำวัน โดยใช้ภาพเหตุการณ์ แล้วตั้งคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ นั่น ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ หาคำตอบด้วยตัวเอง



● การนำเสนอเนื้อหา

เป็นการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบ Infographic ในส่วนของเนื้อหาที่ยากหรือมีปริมาณมาก เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน โดยนำเสนอในรูปแบบของเทคโนโลยี QR Code



● สรุปสาระสำคัญ

เป็นการสรุปสาระสำคัญท้ายหน่วยการเรียนรู้แบบ Infographic เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจได้ง่ายและสามารถใช้เทคโนโลยี QR Code เพื่อเข้าถึงและรับชม Motion Graphic ได้

● กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงเหมือนกับในชีวิตจริงอย่างมีระบบ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอน

● คำถามพัฒนาทักษะการคิด

เป็นคำถามที่ใช้ทบทวนความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ โดยการให้ตอบคำถามพัฒนาทักษะการคิดที่ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน



● สร้างเสริมทักษะด้านเศรษฐศาสตร์โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้มาทำเป็นโครงงาน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๖ ขั้นตอน





สารที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ๑



๑. ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์ ๒
๒. ขอบข่ายและเป้าหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ ๘
๓. ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ๑๐
๔. ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ๑๔
 - สรุปสาระสำคัญ ๑๕
 - กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ๑๖
 - คำถามพัฒนาทักษะการคิด ๑๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พฤติกรรมการบริโภค ๑๗



๑. พฤติกรรมการบริโภค ๑๘
๒. อุปสงค์และอุปทาน ๒๗
 - สรุปสาระสำคัญ ๓๕
 - กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ๓๖
 - คำถามพัฒนาทักษะการคิด ๓๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สถาบันการเงิน ๓๗



๑. ความหมาย ประเภท และความสำคัญของสถาบันการเงิน ๓๘
๒. บทบาทหน้าที่ของสถาบันการเงินประเภทต่าง ๆ ๔๒
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และสถาบันการเงิน ๕๕
 - สรุปสาระสำคัญ ๕๗
 - กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ๕๘
 - คำถามพัฒนาทักษะการคิด ๕๘



หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การพึ่งพาอาศัยและการแข่งขันทางเศรษฐกิจในประเทศไทย ๕๙



๑. การพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันทางเศรษฐกิจในประเทศไทย ๖๐
๒. ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน ประเทศ และแนวทางแก้ไข ๗๑
๓. ทฤษฎีสันทางปัญญา ๗๗
 - สรุปสาระสำคัญ ๙๓
 - กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ๙๔
 - คำถามพัฒนาทักษะการคิด ๙๔

หน่วยการเรียนรู้ที่

๕

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๙๕



๑. ความหมายและความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๙๖
๒. หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และโครงการตามพระราชดำริ ๙๙
๓. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐๘
๔. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ๑๑๐
๕. ความสำคัญ และคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย ๑๑๓
 - สรุปสาระสำคัญ ๑๑๖
 - กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ๑๑๗
 - คำถามพัฒนาทักษะการคิด ๑๑๗

สร้างเสริมทักษะด้านเศรษฐศาสตร์โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

๑๑๘

บรรณานุกรม

๑๑๙



หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

เศรษฐศาสตร์กับชีวิต



🎯 ท้าชีวิต

อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ (ส ๓.๑ ม. ๑/๑)

📖 สารการเรียนรู้

๑. ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์
๒. ขอบข่ายและเป้าหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์
๓. ทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์
๔. ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

การดำรงชีวิตของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจตั้งแต่การผลิต การบริโภค การจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด แต่ทรัพยากรมีจำกัดทำให้เกิดความขาดแคลน มนุษย์จึงต้องตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เศรษฐศาสตร์จึงเป็นวิชาที่จะช่วยให้เรามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ ความคุ้มค่า และความยั่งยืนมากที่สุด

๒

“เทศกาลกินเจส่งผลให้ขึ้นฉ่าย ผักกาดขาว
มีราคาสูงขึ้น ผู้บริโภคจึงเลือกบริโภคผักอื่นแทน”



เศรษฐศาสตร์มีส่วนช่วย
ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า
อย่างไร

๑. ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์

บุคคลแรกที่ไดวางรากฐานวิชาเศรษฐศาสตร์ คือ
อดัม สมิท (Adam Smith) นักปรัชญาและนักเศรษฐศาสตร์
ชาวสกอตแลนด์เป็นผู้เขียนหนังสือสำคัญเรื่อง
ความมั่งคั่งของชาติ The Wealth of Nations จัดเป็นตำรา
เศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลก และเป็นผู้มีส่วนสำคัญ
ในการกำหนดแนวคิดเศรษฐศาสตร์แนวตลาดเสรี
อดัม สมิท (Adam Smith) จึงได้รับการยกย่องเป็น
“บิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์”



รูปปั้นอดัม สมิท ใกล้กับ
วิหารเซนต์ไจลส์ ในเอดินบะระ

๓

๑.๑ ความหมายของเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ (Economics) เป็นวิชาที่
ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวกับวิธีการจัดการ
ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อนำมาตอบสนอง
ความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด แล้วมนุษย์
เกิดความพึงพอใจสูงสุด

เศรษฐศาสตร์จึงช่วยให้เกิดความรู้และ
ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งในระดับ
บุคคล ครอบครัว และสังคมที่ใหญ่ขึ้นในการดำเนิน
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม
การผลิต การบริโภค การซื้อขายแลกเปลี่ยน และการกระจายสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ของมนุษย์
ที่อยู่ร่วมกันในสังคม



เศรษฐศาสตร์เป็นการจัดการทรัพยากร
ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เมื่อมนุษย์นำทรัพยากร เช่น ที่ดิน แรงงาน พลังงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร เครื่องมือ
เครื่องใช้ต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการเหล่านี้ ย่อมทำให้เกิดการขาดแคลนทรัพยากร
ที่จะนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการขึ้น มนุษย์จึงต้องตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมที่สุด
ผลิตสินค้าหรือบริการที่จำเป็นที่สุด ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และยั่งยืน

จะเห็นได้ว่า ตามหลักเศรษฐศาสตร์ทางเลือกไม่มีถูกหรือผิด เพียงแต่จะต้องมีการประเมิน
แล้วคุ้มค่า หรือจะก่อให้เกิดผลที่ตามมาแตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งนี้คือ เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน
เช่น การเลือกซื้อสินค้าและบริการของนักเรียน ระหว่างซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีและมีราคาแพง
กับซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีและมีราคาถูกกว่า ถ้าเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดีและราคาถูกกว่า เราก็จะ
มีเงินเหลือไว้เก็บออมเพิ่มมากขึ้น แต่อาจจะมียะเวลาใช้งานน้อยกว่าสินค้าที่มีคุณภาพดีมาก
และมีราคาแพง



กิจกรรมการซื้อขายแลกเปลี่ยน



กิจกรรมการผลิตสินค้า

๑.๒ ความสำคัญและประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์

เมื่อทรัพยากรมีจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด เศรษฐศาสตร์จึงเข้ามา มีบทบาทสำคัญโดยช่วยให้มนุษย์ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากร ช่วยสร้างความเข้าใจ ป้องกัน หรือจัดปัญหาทางเศรษฐกิจที่แต่ละคนในสังคมเผชิญอยู่ได้อย่างมีเหตุผล เศรษฐศาสตร์ จึงมีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

ระดับบุคคล

- ๑) ช่วยให้อวางแผนและจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและความพึงพอใจสูงสุด
- ๒) ช่วยให้ตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างมีเหตุผล
- ๓) ช่วยให้เข้าใจปัญหาและหาแนวทางแก้ไขที่ดีที่สุด

ระดับครอบครัว

- ๑) ช่วยให้การจัดการทำงานภายในบ้านมีประสิทธิภาพ
- ๒) ช่วยวางแผนและบริหารจัดการ รายรับ-รายจ่ายของครอบครัว
- ๓) ช่วยให้ครอบครัวตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการมาบริโภคอย่างมีเหตุผล

๑.

๒.

๓.

๔.

ระดับผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ

- ๑) ช่วยให้ตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและประหยัด
- ๒) สามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจได้ดีขึ้น
- ๓) ช่วยให้ธุรกิจดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น

ระดับประเทศชาติ

- ๑) ช่วยให้เข้าใจกลไกการทำงานของระบบเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น
- ๒) ช่วยรักษาผลประโยชน์ของประเทศ
- ๓) ช่วยให้ประเทศมีความมั่นคง



๑. ระดับบุคคล : เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

๑) **ช่วยให้วางแผน** และจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและความพึงพอใจสูงสุด เช่น เงิน เวลา แรงงาน

๒) **ช่วยให้ตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างมีเหตุผล** โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดคุณค่าและได้รับความพึงพอใจสูงสุด เช่น เลือกซื้อสินค้าที่คุ้มค่าที่สุดที่ได้เงินที่มีอยู่อย่างจำกัด

๓) **ช่วยให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตนเองมากขึ้น** เช่น ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคมักจะพบกับปัญหาการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ ปัญหาการบริโภค ปัญหาการหารายได้ให้เพียงพอกับรายจ่าย ปัญหาการขึ้นราคาสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมต้องการผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเพื่อหาแนวทางแก้ไขที่ดีและถูกต้อง



ความรู้ในวิชาเศรษฐศาสตร์ช่วยให้ตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างมีเหตุผล

๒. ระดับครอบครัว : เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

๑) **ช่วยให้การจัดการทำงานภายในบ้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น** เช่น การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ในครอบครัวเพื่อทำงานบ้าน ซึ่งสมาชิกจะต้องช่วยกันแบ่งหน้าที่ตามความถนัด ความพอใจ และความต้องการของสมาชิกแต่ละคน โดยอาศัยแนวคิดเศรษฐศาสตร์ในเรื่องการแบ่งงานกันทำตามความสามารถของแต่ละคน



ความรู้ในวิชาเศรษฐศาสตร์ช่วยวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) **ช่วยวางแผนและบริหารจัดการ รายรับ-รายจ่ายของครอบครัวให้เหมาะสม** และเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว รู้จักวิธีการออมเงินและวิธีการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ การวางแผนการเงินของครอบครัว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงและมีความสุข เช่น ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ค่าเล่าเรียนของลูก ค่ารักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์ทั้งสิ้น

๓) **ช่วยให้ครอบครัวตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการมาบริโภคอย่างมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น** โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดคุณค่าและได้รับความพึงพอใจสูงสุด เช่น หากครอบครัวจะเลือกซื้อรถยนต์ ๑ คัน ควรจะเลือกซื้อรถยนต์ประเภทใด ระหว่างรถยนต์ไฟฟ้า หรือรถยนต์พลังงานเชื้อเพลิงทั่วไป ซึ่งรถยนต์แต่ละประเภทจะมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป ซึ่งหากเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าก็จะลดค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันเชื้อเพลิง และลดภาวะโลกร้อน

๖

๓. ระดับผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ : เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

๑) ทำให้ผู้ผลิตตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการผลิตสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า ประหยัด ช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้ธุรกิจได้รับกำไรเพิ่มขึ้น

๒) สามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจได้ดีขึ้น สามารถคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจในอนาคตได้ถูกต้อง มีความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทำให้การวางแผนเกี่ยวกับการลงทุน การผลิตและการกำหนดราคาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ปัจจุบันผู้บริโภคนิยมสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

๓) ช่วยให้ธุรกิจดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น ทั้งการผลิต การจัดจำหน่าย และการบริโภคให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถหาวิธีในการประหยัดค่าใช้จ่ายหรือลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลงได้



ความรู้ในวิชาเศรษฐศาสตร์
ช่วยจัดการปัจจัยด้านแรงงาน
ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

๔. ระดับประเทศชาติ : เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้



ความรู้ในวิชาเศรษฐศาสตร์
ช่วยให้เข้าใจกลไกของเศรษฐกิจดีขึ้น

๑) ช่วยให้เข้าใจกลไกการทำงานของระบบเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ เช่นครัวเรือน หน่วยผลิต รัฐบาล ซึ่งความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ช่วยให้เข้าใจนโยบายและแนวทางที่ทุกคนต้องปฏิบัติ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับสิ่งที่ดีที่สุด และมีประโยชน์มากที่สุด

๒) ช่วยรักษาผลประโยชน์ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า การลงทุนการเงิน หรือการจัดตั้งกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ซึ่งผู้บริหารประเทศต้องมีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อช่วยให้การตัดสินใจนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ตลอดจนสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันประเทศ การศึกษาหรือเพื่อสังคมได้อย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของประเทศ

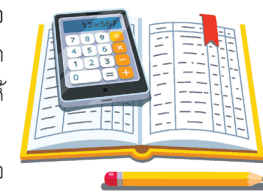
๓) ช่วยให้ประเทศมีความมั่นคง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความรอบคอบ จะช่วยให้ประเทศมีความมั่นคงและมั่นคง เพราะการรู้จักวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่ดีจะช่วยให้ประเทศมีทรัพยากรเหลือใช้ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาประเทศอื่น ๆ มากเกินไป ตลอดจนสามารถผลิตสินค้าและบริการให้เพียงพอกับความต้องการของคนในประเทศ

๗



เปิดโลกทัศน์

ภายใต้รายได้ที่มีอยู่อย่างจำกัด ครัวเรือนจะต้องตัดสินใจในการบริโภคและการออม หากครัวเรือนตัดสินใจเลือกบริโภคที่มากเกินไปเกินกว่ารายได้ที่มีอยู่ และไม่เลือกที่จะออมจะทำให้ครัวเรือนมีหนี้สิน



ครัวเรือนไทยมีหนี้สินอยู่ในระดับสูง จึงส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของการเติบโตทางเศรษฐกิจใน ๒ มิติ ได้แก่

มิติที่ ๑ คือ เรื่องการใช้จ่ายในอนาคต (การก่อหนี้) เพื่อมาบริโภคในวันนี้มากเกินไป ส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตได้ดีในระยะแรกแต่จะแผ่วลงภายหลังตามภาระหนี้จ่ายที่สูง

มิติที่ ๒ คือ เรื่องเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงิน โดยหนี้ที่สูงจะสะท้อนถึงความเปราะบางทางการเงินของครัวเรือน ทำให้ภาคครัวเรือนไม่สามารถจ่ายหนี้ได้หากรายได้ลดลงจากปัญหาเศรษฐกิจ

จะเห็นได้ว่า ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่สำคัญคือ การออม เพราะการออมหมายถึงครัวเรือนมีการวางแผนทางการเงินที่ดี มีวินัยการใช้จ่ายที่ดี มีการสร้างความพร้อมหรือสร้างฐานะให้มั่นคง เพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ เราจึงต้องช่วยกันสร้างความตระหนักรู้ ส่งเสริมวินัยทางการเงินและการออม เพื่อสุขภาพทางการเงินที่ดีของครัวเรือนไทยและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

หมายเหตุ. จาก 8 ข้อเท็จจริงปัญหาการเงินของครัวเรือนไทย โดย สรา ชื่นโชคสันต์, ภวนิษฐ์ ชั่ววัลลี และ วิริยะ ดำรงค์ศิริ, ๒๕๖๒. ธนาคารแห่งประเทศไทย. (<https://www.bot.or.th/th/our-roles/nancial-institutions/Thailand-nancial-institutions-and-nancial-service-providers.html>).



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน ระดมสมอง วิเคราะห์ และอภิปรายเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์ พร้อมกับจำแนกว่าเป็นความสำคัญในระดับใด (ระดับตนเอง ครอบครัว ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ หรือระดับประเทศ) สรุปเป็นแผนภาพความคิด แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

๘

๒. ขอบข่ายและเป้าหมาย ของวิชาเศรษฐศาสตร์



เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการแสวงหาวิธีการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการที่มีอย่างไม่จำกัด โดยต้องให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ รวมทั้งระดับโลก จึงทำให้วิชาเศรษฐศาสตร์แบ่งออกเป็น ๒ สาขาวิชา ดังนี้

๑. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics)

เป็นวิชาที่ศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจย่อย เฉพาะบุคคลครัวเรือน หรือหน่วยธุรกิจหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เกิดปัญหากระทบแรงต่อสังคมโดยรวมหรือทั้งประเทศ ซึ่งหน่วยเศรษฐกิจแต่ละหน่วยถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจทั้งระบบ เช่น

- ศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและบริการของสมาชิกในครอบครัวช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด
- ศึกษาราคาค่าผักผลไม้ในตลาดสดช่วงเทศกาลกินเจ กับช่วงที่ไม่ใช่เทศกาลกินเจ
- การศึกษาพฤติกรรมในการเลือกวัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาผลิตสินค้าของโรงงานแห่งหนึ่ง เพื่อเพิ่มยอดขายในกลุ่มผู้บริโภคในชุมชนที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม



๒. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

เป็นวิชาที่ศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจระดับรวมหรือระดับประเทศ เช่น การศึกษาพฤติกรรมการผลิตของผู้ผลิตทั้งประเทศ การบริโภคของประชาชน รายได้ประชาชาติ การออมของคนทั้งประเทศ การลงทุนโดยรวมของทั้งประเทศ การจ้างงาน การใช้จ่ายของรัฐบาล การค้าระหว่างประเทศ ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด การวางแผนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ถ้าจะกล่าวอย่างง่าย ๆ เศรษฐศาสตร์มหภาคก็คือ การรวมหน่วยเศรษฐกิจหน่วยย่อย ๆ ทั้งหมดที่ศึกษาในเศรษฐศาสตร์จุลภาคมาศึกษาเป็นระบบเดียวหรือมองในแง่ส่วนรวมมากกว่ามองในแง่ส่วนบุคคล



๙

จะเห็นได้ว่า เศรษฐศาสตร์ทั้ง ๒ สาขานี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และมีความสำคัญเท่า ๆ กัน จึงจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจทั้ง ๒ สาขา ถ้าเข้าใจเพียงสาขาใดสาขาหนึ่งก็เป็นการศึกษาที่ไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ เช่น การศึกษาเรื่องปัญหาเงินเฟ้อ ผู้ศึกษาจะต้องทำความเข้าใจทั้งเศรษฐศาสตร์มหภาคที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายการเงิน และนโยบายการคลัง บัณฑิตที่มีผลต่อการออม การลงทุน และเศรษฐศาสตร์จุลภาค เช่น พฤติกรรมผู้ผลิตและผู้บริโภคด้วยจึงจะเข้าใจปัญหาเงินเฟ้อได้



นำรู้...สู่อาชีพ

เศรษฐกรหรือนักเศรษฐศาสตร์ เป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเงินขององค์กรทั้งขนาดเล็กและใหญ่ มีการเสนอแนะ วางแผนนโยบายเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจและสังคม คุณสมบัติสำคัญของผู้ที่ประกอบอาชีพ คือ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการใช้ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค ผู้ผลิต เศรษฐกิจในประเทศ ต่างประเทศ และสังคมโดยรวม โดยมีทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาครองรับ และมีทักษะการสื่อสารเพื่อนำเสนอหรือสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจถึงรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ



ชื่อตำแหน่ง ในสายงานนี้ในหน่วยงานราชการมีชื่อและระดับตำแหน่ง ดังนี้ ระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ ระดับเชี่ยวชาญ และระดับทรงคุณวุฒิ

หมายเหตุ. จาก วิชาการเศรษฐกิจ โดย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๔. (https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/job_specification/3-2-018-0.pdf).



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

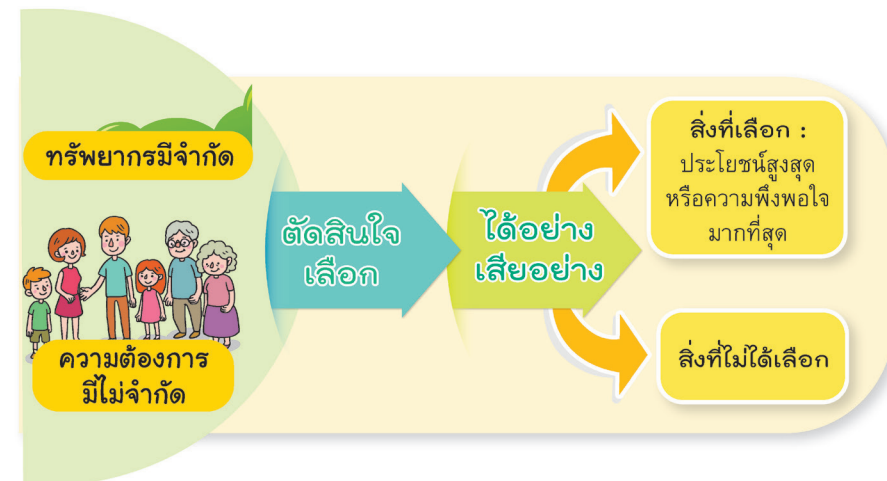
นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างเหตุการณ์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน แล้วสรุปเป็นแผนภาพความคิด

๓. ทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์



ทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ซึ่งทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตเหล่านี้จะมีอยู่อย่างจำกัด จึงไม่สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกคน และได้ทุกอย่างตามที่มนุษย์ต้องการ มนุษย์จึงต้องตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้ทรัพยากรของมนุษย์ย่อมก่อให้เกิดค่าเสียโอกาส (มูลค่าสูงสุดของสิ่งที่ไม่ได้ถูกเลือก) ซึ่งสามารถแสดงเป็นความสัมพันธ์ได้ดังนี้



๑. ทรัพยากรมีจำกัด ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมีอยู่อย่างจำกัด จึงไม่สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกคน ซึ่งปัจจัยการผลิตสามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑.๑ ที่ดิน หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด ทั้งที่อยู่บนดินและใต้ดิน เช่น พื้นดิน แร่ธาตุ แม่น้ำ ป่าไม้ น้ำมัน ทะเลสาบ ที่ดินนับเป็นปัจจัยการผลิตที่มีความสำคัญกับการทำมาหากินของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นที่ดินที่ใช้เพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หรือธุรกิจบริการ โดยผลตอบแทนที่รับจากการใช้ประโยชน์ของที่ดิน คือ **ค่าเช่า**



ที่ดินเพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม

๑.๒ แรงงาน หมายถึง ความสามารถทั้งกำลังกายและกำลังความคิด ตลอดจนความชำนาญต่าง ๆ ของมนุษย์ที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการของแรงงาน เช่น แรงงานที่มีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพที่ดี มีความฉลาด มีการศึกษาดี มีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบในการทำงาน รวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานมาก สิ่งที่แรงงานจะได้รับจากการใช้แรงงาน คือ **ค่าจ้าง**



แรงงานเพื่อการผลิตสินค้า

๑.๓ ทุน หมายถึง สิ่งก่อสร้างและเครื่องจักรเครื่องมือต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น โรงงาน อาคารสำนักงาน เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องจักร ผลตอบแทนที่รับจากการใช้ทุน คือ **ดอกเบี้ย**



โรงงานจัดเป็นทุนในการผลิต

เงินทุนจะไม่ถือเป็นปัจจัยการผลิตประเภททุนทั้งนี้เพราะเงินทุนไม่ได้นำมาใช้ในกระบวนการผลิตโดยตรง แต่เงินทุนถือว่าเป็นสื่อกลางที่จะนำไปสู่ปัจจัยการผลิตประเภททุนในทางอ้อม เพราะหน่วยผลิตสามารถนำเงินทุนที่มีอยู่ไปซื้อหาปัจจัยการผลิตได้ตามต้องการ

ดังนั้น ปัจจัยการผลิตประเภททุนจึงมีผลตอบแทนที่จะจ่ายให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิตในรูปของดอกเบี้ย ซึ่งเป็นค่าเสียโอกาสในการใช้ปัจจัยการผลิตประเภททุนไปผลิตสินค้าและบริการ แทนที่จะสามารถนำเงินที่ลงทุนไปฝากธนาคารแล้วได้รับดอกเบี้ย